

Čtyři atesty – a přece není pravá...

Jde o jednu z nejvzácnějších známek naší první republiky, 10 K Znak Pošta československá 1919 na žilkovaném papíru - a nadto v úzkém formátu! Zezadu je opatřena otisky čtyř znaleckých značek a jsou k ní připojeny čtyři fotoatesty - a přesto není pravá! To je samozřejmě pro majitele, který za ni vydal zhruba milion korun, krajně nepřijemné zjištění. Jak se to ale mohlo stát?

FRANTIŠEK BENEŠ

Známka byla prodána v říjnu 2003 na aukci v Brně. V aukčním katalogu byla vyobrazena na titulní straně a popsána takto:

207 * zn. č. 51 II, typ I, světlefialová, žilkovaný papír, zk. Gilbert, Karásek, Pittermann, Šula, atest Gilbert, Pittermann, Karásek, kat. cena 160000 Kč

Připojeny k ní byly tyto tři fotoatesty:

Ing. Dr. Rudolf Gilbert
profesor znalecké školy philatel. v. v.
180 00 Praha 8, Líšeň
telefon 153
mobilní 83 10 23

POTVRZENÍ PRAVOSTI :

Zde přiloženou československou poštovní známku s přetiskem "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" katalogového čísla 51 c I. typu I na "žilkovaném papíru" jsem podrobně zkoumal a prohlásil, že známka i přetisk "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" je pravá, známka je dobré kvality - v e l m i v z á c n á

Na rubu již zmíněné známky jsem známku označil svojí znaleckou značkou "GILBERT" a zároveň vystavuji toto potvrzení pravosti.

Dr. Ing. Rudolf Gilbert
Dr. Ing. Rudolf GILBERT
BPP - Maichov

Praha 30.10.1980

První z nich, atest R. Gilberta datovaný 30. 10. 1980, je padělaný. Jde o stejný typ padělků, jaké jsem popsal ve Filatelii 7/2001 v článku „Novodobý padělek foto-atestu znalce R. Gilberta“ (obr. na další straně).¹⁾

Vzhledem k tomu, že můj článek vyšel dva roky před brněnskou aukcí, je kupodivu, že akcionář tento očividný padělek atestu uvedl jako pravý v popisu losu.

¹⁾ *Přečíst si ho můžete např. na www.filaso.cz. Pro úplnost dodejme, že se ukázalo, že tyto padělané atesty vyráběl jeden známý vystavovatel, spojovaný také s prodejem padělků (a to i prostřednictvím stejné aukční firmy). Bylo by jistě zajímavé vědět, zda tomu tak bylo i v tomto případě.*

ING. JAN KARÁSEK
POB 430
660 30 BRNO 2 • ČR

Člen A. I. E. P.
Mezinárodní asociace
filatelistických expertů

Člen A. I. J. P.
Mezinárodní asociace
filatelistických žurnalistů

Člen komise znalců
Svazu českých filatelistů

15.8.2003.

Atest: č.4037/03

Přiložená známka: Československo
Katalog známek ČSR: č.51b, 10 K sv. fialová,
neupotřebená

N á l e z :
Tato známka, s přetiskem Pošta československá 1919, je I. typu a na žilkovaném papíře - exemplár **je pravý**.
Známka patří mezi nejvzácnější exempláře čs. známek.
Na zadní straně je označena zkušebními značkami Šula, Gilbert, Karásek, Pittermann !

Journalist
Ing. Jan Karásek.

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES EXPERTS EN PHILATÉRIE
INTERNATIONAL ASSOCIATION OF PHILATELIC EXPERTS
INTERNATIONALER VERBAND DER PHILATELISTISCHEN EXPERTEN
ASOCIACIÓN INTERNACIONAL DE EXPERTOS FILATÉLICOS

Pavel Pittermann
Pellestr 9/90
152 00 Praha 52 - Hutobský
Czech Republic
Tel: +4202 21624283 / Fax: +4202 21624202
Handy: +420 602 863758
E-mail: pavel.pittermann@sub.cz

CZECHOSLOVAKIA 1919-1939:
BOHEMIA & MORAVIA: PRE-PHILATELY;
BOHEMIA & MORAVIA: 1939-1945, ONLY STAMPS.

ATEST Č. 350/02

Položka: poštovní známka, Pošta Československá 1919 (viz foto)
Země: Československo
Č.kat.: Pop. 51 III, 10 K, fialová, žilkovaný papír (POFIS 2002)

Nález: známka pravá, poštovně nepoužitá, přetisk pravý, původní lep s nálepkou, přetiské grupy A I typu, na rubu znalecké značky „Gilbert“, „Karásek“ a „Pittermann“ a přídavná značka „žilkovaný papír“

Praha, 12.11.2002

P. Pittermann

Novodobý padělek fotoatestu znalce R. Gilberta

Pravost poštovních známek a dalšího filatelistického materiálu je samozřejmě základem předpokladem pro jejich sběratelskou přitažlivost, a tedy i příslušnou cenu. Skutečnost, že předloženy materiál není padělekem ke škodě sběratelů, znalci tradičně ověřují svými zkušenými značkami, u dražších položek pak i svými atesty, které jsou sběratelskou veřejností obvykle přijímány jako dokonale způsob potvrzení v nich uvedených skutečností. O tom, že tomu tak nemají být vždycky, se můžeme přesvědčit v následujícím článku.

FRANTIŠEK BENEŠ

Koncem května mi byla předložena neupotřebená československá známka 10 h novínová Merkur vpravo z emise Pošta československá 1919, Pof. č. 59, s přípojným fotoatestem znalce R. Gilberta. Známkou je na zadní straně ověřena značkovými značkami Lesátický, Mrhák a Gilbert a opatřena obchodní značkou Kaplánek. Po její prohlídce jsem konstatoval, že její přetisk je pravý. Až potom tedy nic mimořádného, o čem by stálo za to psát do znalcké hlídky. Pozoruhodný je však fotoatest znalce R. Gilberta (obr. 1), který je ke známce připojen. V jeho případě totiž jde zcela nepochybně o padělek, odlišující se od skutečného pravých Gilbertových atestů (obr. 2) v celé řadě znaků,¹⁾ navíc zhotovený očividně v poslední době.

Asi každý si teď položí otázku, proč je pravá (a navíc vícenásobně zkoušená) známka opatřena padělaným fotoatestem už nežijícího znalce, když nemůže být žádný problém opatřit pro ni pravý atest od některého znalce současného? Jediný důvod, který by nás asi napadl - ušetření poplatku za vypracování atestu - se přitom u tak drahé známky zdá být silně nepravděpodobný.

Důvod naprosto jiného druhu však naznačuje katalog letošní květnové aukce významné značkové firmy David Feldman ze Ženevy. Na jeho 150. straně je pod pořadovým číslem 11330 nabízen razítkovaný protokolární aršík R. Heydrich 1943 (obr. 3), k němuž je (mimo jiné) připojen rovněž Gilbertův fotoatest. O tomto fotoatestu však po jeho prohlídce můžeme prohlásit, že jde o padělek naprosto stejného druhu, jako v prvním popisovaném případě.

Tady ovšem má tento padělaný fotoatest zcela jinou úlohu. Zmíněný Heydrichův aršík je totiž podle mého názoru s největší pravděpodobností částečným padělkem, kdy neupotřebený aršík nižší jakosti (např. bez lepu či s rezovými skvrnami) byl pro zvýšení ceny dodatečně opatřen otiskem razítka *Prag 1 Praha 1*.

¹⁾ Tyto jednotlivé znaky prozradit neuvěřujeme, protože bychom tím nepochybně napomáhali padělatelům, aby přišli dosáhně ve své činnosti lepšího výsledku.

²⁾ Vyskyt otisků razítka *Praha 1* s takto extrémně vysokým rozlišovacím číslem a písmenem (10e) buď sám o sobě krajně neuděruje a jeho použití u poštovních přepážky si lze představit jen naprosto teoreticky.

10 • FILATELIE 7/2001

s datem (a hodinou) 4.VI. 43 - 17 a rozlišovacím písmenem 10e (I).²⁾

Důvod takového padělatelského zásahu je přitom jednoznačný - zatímco se podobné neupotřebené aršíky nižší jakosti prodávají v tuzemských aukcích za cca 80 až 100 tisíc korun, tento exemplář je ve zmiňované Feldmanově aukci nabízen za vyvolávací cenu 20 tisíc švýcarských franků, což reprezentuje cca 450 tisíc korun.

Skutečně pravé razítkované Heydrichovy aršíky přitom až dosud nebyly předloženy, a i kdyby teoreticky není jejich výskyt vyloučen, ve skutečnosti podle mého názoru zřejmě vůbec neexistují. Ve sběratelských a obchodních kruzích se o nich sice čas od času hovoří, ale ve mně dostupných pramenech jejich hodnověrný výskyt zaznamenán není a já se domnívám, že pokud se vyskytnou, jde vždy o stejný případ, kdy aršíky nižší jakosti byly dodatečně ozrazítkovány pro zvýšení ceny a prodejnosti.

Tomuto mému názoru ostatní odpovídá i stanovisko známé hamburské aukční firmy HBA, která ve své 34. aukci v listopadu 1999 nabídla pod číslem 2321 jiný Heydrichův aršík (obr. 4), tentokrát opatřený dokonce dvěma otisky naprosto stejného razítka, jako je tomu u aršíku nabízeného nyní firmou Feldman (dokonce se stejné nastavenou hodinou), ale s datem o tři dny pozdějším. V popisu k této položce přitom firma HBA mimo jiné uvádí:

„Jde o aršík se dvěma otisky razítka 'Prag 1 Praha 1 10e 7.VI.43-17', s přípojným podrobným fotoatestem Gilbert a fotoatestem Mahr. Podle nejnovějších výsledků zkoumání se však musí vycházet z toho, že **pravé razítkované Heydrichovy aršíky neexistují, dle našich vědomostí je však znám minimálně ještě jeden razítkovaný aršík. Také tento aršík může mít padělané razítko, proto dražme tento nepochybně krásný kus bez jakéhokoliv práva na reklamaci.**“

Takto korektně popsaný aršík pak nabízí za vyvolávací cenu 5 tisíc marek (tedy o 80 % nižší než v aukci Feldmanově), což zhruba odpovídá ceně neupotřebeného aršíku nižší jakosti na tuzemských aukcích.

Ing. Dr. Rudolf Gilbert
profesor emeritní školy politické ...
180 00 Praha 8, Libeň
Sokolovská 187
telefon 83 15 34

Potvrzení pravosti:

Přiloženou 10 halérekouskou novopoupo známku červenou z čerým přetiskem "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" neupotřebenou kat.FOFIS 59. Jsem podrobně zkoumal a prohlásil, že přetisk "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" je o p r a v ý j známka je dobré kvality, velmi vzácná!

Na rubru jsem známku ověřil svojí značkovou značkou "Gilbert" a vystavuji toto potvrzení pravosti, opatřené zvětšenou fotografií zkoumané známky.

V Praze dne 25.5.1979

Ing. Dr. Rudolf Gilbert

Padělek atestu

Obr. 1: Celkový padělek fotoatestu R. Gilberta.

Ing. Dr. Rudolf Gilbert
profesor emeritní školy politické ...
180 00 Praha 8, Libeň
Sokolovská 187
telefon 83 15 34

Potvrzení pravosti:

Přiloženou 5 haléřovou rak. známku spěnou, zelenou na žlutém papíru, trojuhelník, se zelenočerným přetiskem "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919", neupotřebenou, jsem podrobně zkoumal a prohlásil, že přetisk "POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" je pravý a známka je úplně bezvadná. Na rubru jsem ji ověřil svojí značkovou značkou "Gilbert" a vystavuji toto potvrzení pravosti, opatřené zvětšenou fotografií sice zkoumané známky.

V Praze dne 22. března 1976.

Ing. Dr. Rudolf Gilbert

Ing. Dr. Rudolf Gilbert

Pravý atest

Obr. 2: Pravý fotoatest R. Gilberta z roku 1976.

FILATELIE 7/2001 • 11

Dr. SVATOŠ ŠABLATURA
znalec

P.O. BOX 159

814 99 BRATISLAVA 1

ČESKÉ SLOVENSKÁ REPUBLIKA

TEL. 071/60626 5557 4143

ČÍSLO: 356/04 **ATEST** DATUM: 18.4.04

Vyobrazená známka: ČESKOSLOVENSKO v katalogu PROFIL uvedená pod číslem 51 I b - rakúske známka loKa pre tlačou POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919 I typ - farba známky svetlofialová - žilkovaný papier - neupotřebená je pravá. Známkou má upravovaný lep s "nálepkou". Na zadnej strane známky sú skúšobné značky: Gilbert, Karásek, Pitterman, šula/v červenéj farbe/ s prídavnú značku žilkovaný papier.

Dr. Sv. Šablatura

Nahoře první dvě strany článku, který ve *Filateliu* vyšel už před 12 lety. Na reprodukci je vidět několik rozdílů v podobě obou atestů, stačí si však všimnout použitého psacího stroje. Pravý atest je napsán na stroji s charakteristickým archaickým typem písma, padělaný na stroji s písmem modernějším.

Totéž se samozřejmě týká i obou znalců, kteří před aukci vystavili své fotoatesty – P. Pitterman v listopadu 2002 a J. Karásek v srpnu 2003. Lze totiž předpokládat, že při ověřování tak drahé známky jim majitel předložil i starší atest. Pro úplnost dodejme, že atesty Karáskova a Pittermanova jsou pravé, u druhého je obzvlášť nepřijemné, že jej vydal na formuláři Mezinárodní asociace filatelistických znalců – AIEP (a nejde, bohužel, o jediný případ).

Po vydražení nový majitel známky z opatrnosti předložil dalšímu znalci, S. Šablaturovi, který na ni v roce 2004 vystavil fotoatest v němž konstatoval, že je pravá.

Skutečnost je však, bohužel, naprosto opačná - známka má padělaný přetisk (a nejde přitom o padělek zřetelně zřetelný). Jeho tvar sice zhruba odpovídá podobě přetisků pravých, ale ve zvětšení vidíme, že se liší řadou detailů (např. podobou háčků), způsobem provedení (tedy vlastním otiskem, barvou a jejím nanesením, leskem, a zcela jinak vypadá i v průhledu) a především vzájemným postavením svých řádek.

Toto postavení totiž musí odpovídat podobě výchozí sazby, z níž byly stereotypy přetisků postupně rozmnožovány. Touto problematikou jsem se podrobně zabýval ve studii Pošta československá 1919 – objev, nebo omyl?, otištěné ve F1/2001²⁾, proto teď jen stručně.

Schéma postupu výroby stereotypů:

* možná i více matic; ** možná i více bloků

²⁾ Přečíst si ji můžete na www.filaso.cz.

Výchozí přetisky byly v tiskárně Haase složeny z jednotlivých liter (u přetisků druhu A byly takové výchozí sestavy dvě: I. a II. typ). Poté byly vtlačeny do navlhčeného silného a tuhého papíru, který se nazývá matrice pro odlévání stereotypů. Z ní pak byly po jejím vyschnutí postupně odlity dvojice kovových pomocných stereotypů. Těch bylo zhotoveno osm, byly sestaveny do dvou řad po čtyřech a znovu stejným způsobem rozmnoženy, takže vznikla první pomocná matrice s 8 vtisky, z níž opakovaným odléváním vzniklo 24 stereotypů, z nichž byla zhotovena konečná matrice o 24 vtiscích. Z ní pak byly opakovaně odlity jednotlivé bloky, z nichž každý byl rozřezán na jednotlivé stereotypy, v konečném výsledku tvořící výplň přetiskové desky o 100 stereotypech (lidově řečeno štočcích).

S tím souvisí zajímavá a v literatuře dosud neřešená skutečnost, že postupným rozmnožováním stereotypů (tzv. matričkováním) se velikost přetisku pokaždé nepatrně zmenšila (jednak se vyschnutím papír matrice vždy smrští, a jednak zahřátím se kov do ní vlévající roztáhl a po vychladnutí smrští), takže přetisky ze stereotypů pocházejících z konečné matrice jsou o něco menší, než ty pocházející z matic pomocných (tedy dřívějších). Tyto rozdíly ve velikosti však musejí být symetrické a přetisk na známce musí mít proporce původní sazby, které se postupným matričkováním nemohly nijak změnit. To je důležitý předpoklad při posuzování pravosti přetisků této emise.

Na zkoumané známce však vidíme, že její přetisk se od přetisku zaručeně pravého liší šíří mezer mezi svými řádky: mezera mezi první a druhou je u něj širší (obrázek na další straně). To je neklamný znak, že přetisk nemohl vzniknout z některého ze stereotypů, z nichž byly tištěny přetisky pravé.

Ke změně postavení řádek nemohlo dojít ani případnou dodatečnou manipulací s formátem známky (tedy, že by ji někdo například silně namočil a natáhnul na šířku či délku). Důkazem je rozměr jejího zoubkování, který odpovídá zoubkování standardnímu.

Vlevo nahoře zkoumaná známka zaručeně pravá; vpravo žilkovaná známka zaručeně pravá; dole detail z ní pro srovnání.

Nyní se pro úplnost podívejme na zadní stranu zkoumané známky (obr. na této straně vlevo nahoře).

Jsou na ní otisky čtyř znaleckých značek a jedna značka přidavná. První zleva – a tedy v této skupině nejstarší – je značka „Gilbert“, která je podle mého názoru rovněž padělaná (její tvar, barva a způsob otištění neodpovídají podobě otisků zaručeně pravých).

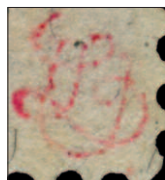

Padělatel vcelku zdárně napodobil postavení druhé a třetí řádky, u první se mu to ale nepodařilo (je umístěna výše, než u pravých přetisků). To je ale jen jedno hledisko při zkoumání přetisků. Dalšími jsou například detaily písmen a číslic, způsob otištění barvy, její podoba v denním světle, v UV záření a v průhledu (viz obrázky na další straně), lesk, a jsou i další hlediska.

Vlevo značka na zkoumané známce, vpravo značka zaručeně pravá, otištěná na pravé známce 10 K PČ 1919 na žilkovaném papíru.

Značky „Karásek“ a „Pittermann“ jsem nezkoumal, ale vzhledem k fotoatestům těchto znalců lze předpokládat, že jsou pravé. O značce vpravo se znalci Karásek a Šablatúra ve svých atestech vyjádřili, že patřila znalci Šulovi. To je ale nesprávný závěr, jde totiž o značku znalce Lešetického a její do sebe zapletená písmena „LÚ“ znamenají „Lešetický – Ústředna“.

Otisk této značky na zkoumané známce je zajímavý tím, že jeho karmínová barva obsahuje opticky aktivní látku - pod modrou UV lampou září (což by mohl být signál, že jde o otisk novodobý). Podle mého názoru tato značka není pravá. A zbývá značka přidavná, s textem „žilkovaný papír“, otištěná v modré barvě. Tuto značku nepoužíval žádný z uvedených znalců a lze tedy předpokládat, že na známku ji pro zvýšení důvěryhodnosti otiskl padělatel nebo prodejce padělku.

Pro úplnost se ještě podíváme na rozdílnou podobu přetisků v průhledu (vlevo zkoumaná známka, vpravo známka pravá).

Závěr je tedy jasný: Jde o padělek přetisku ke škodě sběratelů, opatřený padělaným otiskem znalecké značky Gilbert (a zřejmě i Lešetický), s připojeným padělaným Gilbertovým fotoatestem. Vyjádření znalců Pittermanna, Karáska a Šablatúry jsou původní, ale mylná. O důvodech, proč vznikla, se můžeme jen dohadovat. Jak jsem už zmínil, v popsáném případě nejde totiž o nijak nebezpečný padělek. K jeho odhalení stačí k přetisku přiložit PofisEtalon „A“, který byl vydán v lednu roku 2002, tedy dlouho před tím, než tři jmenovaní znalci vydali své nesprávné atesty.

A jaké si z toho všeho vzít poučení? Především, že při nákupech dražších známek musí být opatrnost na prvním místě. O omylech znalce Pittermanna v souvislosti s žilkovanými hodnotami PČ 1919 Filatelie obsáhle referovala v lednu 2001, o padělcích Gilbertových atestů v červenci stejného roku. O vydání PofisEtalonu, kterým šlo padělek snadno odhalit³⁾, Filatelie informovala v lednu 2002. V průběhu roku 2003 (a pak i v dalších letech) ve Filatelii vyšly články upozorňující na řadu omylů J. Karáska a dalších tehdejších znalců. Kdo chtěl, tedy informace a varování měl – a to ne jednou. Přesto byly padělky ověřené těmito znalci dál prodávány a kupovány, a to i ve zmíněné brněnské aukci.

Musíme se ale proto bát v našem oboru něco koupit? Určitě ne. Jen se prostě nesmíme spoléhat na takové znalce, o nichž je známo, že se často pletou – a pak se nemají k náhradě škody. A známky kupovat od takových obchodníků, kteří nám v případě prokázání omylu dle řeči vrátí peníze, bez ohledu na to, jak dlouhý čas od té doby uplynul.⁴⁾

³⁾ PofisEtalon je určen především ke snadnějšímu rozpoznávání typů přetisků. Shoduje-li se tvar přetisku s obrysem na etalonu, není to ještě důkaz jeho pravosti. Pokud se ale neshoduje, jde o signál, že zkoumaný přetisk je padělaný.

⁴⁾ Obojí bychom měli důsledně vyžadovat. Od znalců závazek, že v případě prokázání omylu nahradí vzniklou škodu, od obchodníků, že v případě zjištění padělku vrátí peníze (obojí nejlépe stvrzeno písemně). Máme na to totiž plné právo, a když nám někde nevyhoví, můžeme se snadno obrátit jinam. Doba se totiž změnila: Na trhu je pánem jednoznačně zákazník!

